

AZTEK ŞİİRLERİ: Küba'lı devrimci ozan **José Martí** ile ilgili doktora tezi yazmak için **Meksika**'da bulunduğum iki yıl içinde **UNAM** Üniversitesi içinde ve dışında kısa ve uzun süreli birçok derslere ve kurslara katıldım. Bu arada **Jose Martí Kültür Merkezi**'nde **Aztek dili** kursu da gördüm. Meksika'nın **İspanyol öncesi** tarih ve kültürü konusunda ilginç bilgiler edindim. Aztek şiirleri bize antik Meksika şiirinin zengin ve canlı dünyasına bir bakış sunar. Temaları, stilleri ve önemleri aracılığıyla Aztek uygarlığının güzelliğini ve karmaşıklığını değerlendirebiliriz. Bu örnekler şiirin bizi geçmişe bağlama ve insan deneyimini aydınlatma konusundaki kalıcı gücünü hatırlatıyor. Sözcükleri bize esin vermeyi ve imgelemimizi büyülemeyi sürdürüyor. Aşağıdaki dört örneği **Ángel María Garibay K.**¹ Aztek dilinden İspanyolca'ya çevirmiş, **A.Cengiz Bükler**² de Türkçe'ye aktarmıştır.

1. BELLEZA DEL CANTO

Llovieron las esmeraldas
ya nacieron las flores
en tu canto,
cuando tú lo elevaste en México
el sol está alumbrando ya.

*escrito por: Moctezuma*³

2. LA POESIA

Lo he comprendido al fin
Oigo un canto, veo una flor
Oh, que jamás se marchiten

*escrito por: Nezahualcoyotl*⁴

3. LA FLOR Y EL CANTO

Brotan las flores, están frescas, medran
Abren su corola
De tu interior salen las flores del canto
Tu, oh poeta, las derramas sobre los demás.

*anonimo de Chalco*⁵

4. LA MARIPOSA

¿Qué es lo que dice el ave roja de los dioses?
Es cual un repicar de sonidos
anda chupando miel.
¿Que se deleite, ya se abre su corazón?
Es una flor.
Ya viene, ya viene la mariposa
Viene, viene volando
Viene abriendo sus alas
Sobre las flores anda chupando miel
¿Que se deleite, ya se abre su corazón
Es una flor.

*anónimo de Tenochtitlán*⁶

ŞARKILARIN GÜZELLİĞİ

Zümrütler yağmur gibi yağdı,
sonra açıldı çiçekler
senin söylediğin o şarkıda,
ve sen onu getirince Meksika'ya
parıldıyor güneş.

yazan: Moctezuma

ŞİİR

Sonunda anladım,
Bir şarkı dinlemek, bir çiçek görmek
Ah, hiç solmasalar.

yazan: Nezahualcoyotl

ÇİÇEKLER VE ŞARKILAR

Çiçekler filizleniyor, taptâze, geliyor
Açılıyor taç yaprakları
Şarkı yükseliyor içlerinden
Sen, ey ozan, sevindir bu ezgilerle insanları.

Chalco'dan anonim

KELEBEK

Ne diyor tanrıların kıpkızıl kuşu?
Sanki bir ses çınlaması gibi
Geziliyor bal emerek.
Sevinsin mi, artık açılıyor gönlü?
İşte bir çiçek
Bak işte geliyor kelebek
İşte geliyor uçarak
Kanatlarını çırparak
Çiçeklerin ballarını emerek
Sevinsin, artık açılıyor gönlü
İşte bir çiçek.

Tenochtitlan'dan anonim

¹ Traducido del aztec (**nahuatl**) al español por: Ángel María Garibay K.

² Y traducido del español al turco por: A.Cengiz BÜKER

³ **Moctezuma** (**Büyük**), beşinci Aztek imparatoru veya '**tlatoani**' idi.

⁴ **Nezahualcoyotl** "oruç tutan çakal" - 1402-1472) Meksika'daki **Tetzaco** şehir devletinin hükümdarı (**tlatoani**) idi.

⁵ **Chalco**, Meksika eyaletinin bölünmüş olduğu 125 belediyeden biridir.

⁶ **Tenochtitlan**, Aztek İmparatorluğu'nun başkenti ve Kolomb öncesi Amerika'nın en büyük şehirlerinden biriydi.

